

Maar bij dat negatieve blijft Jahwe niet staan. Als Achaz, de ontcrachte Davidide, niet wil, niet durft, als men weenen moet (nu zijn we er), omdat niemand Gods sunergos-participant-medeweter-medewerker wezen kan, tenelnde wat in de rol staat, te helpen tot stand komen door heerschende (immers: door God zelf bij besluit te voren in het drama ingeschakelde) gebeden en zuchtigen van vrienden-van-Jahwe (vgl. Op. 11), dan behoudt Jesaja toch de goede hoop: zie, een maagd wordt zwanger, Jes. 7:14, en de nacht zal verdwijnen, 8:22, en een Kind wordt geboren (9:5), Immanuel, Raadsman (medeweter) benevens Hêld (medewerker); en dan kan het zegel van de rol weer open worden gebroken, en kan Gods foederale hellsplan zich over de kerk, en dus ook over de wereld, weer ontvouwen in vervulling: Immanuel, in Hiskia voorafgebeeld, zal waard zijn, te fungeren als Jahwe's tot Gods intimiteit (vriendschap) toegelaten Medewerker en Metgezel.

Met het visioen van de openbreking van de zegelen door het Lam geeft de Rijkel dan ook getuigenis aan den Christus Gods, dat Hij die Immanuel van Jes. 7:14 en 9:5, is, en door zijn wereld-verloosend werk niet alleen de medeweter van den Vader is, doch ook — met Hem — de wettige wereldheerscher; en dat aan Hem en aan zijn altijd mee-tellende, mee-gerekende wil gebonden is alle wereldgebeuren, gelijk het zich naar het onveranderlijk besluit van God voltrekt. Het Lam is de Leeuw (5:6); niet maar een „ingewijde“ in verborgen „wetenschap“, doch deelsief voltrekker van op afdoening wachtend gigantisch werk.

Zegel-opening betekent dan ook niet: nu gaat de Anagnost wat vóórlezen, doch: nu gaat de Archeog wat dóen, om „de barenweiden“ van het Rijk op te wekken; het werd immers tijd? Johannes had „geweend“, omdat noch de van Jahwe afkeerige „wereld-herders“ (Davids vijanden), noch de vertrapte en vervolgde kinderen der kerk (Davids exulanten) bevoegd of sterk genoeg waren het boek te openen. Maar nu: DAT LAM!!

Dat Lam — dat kan de zegelen wel openen: het „wéet“ van God Alles, en het „vermag“ met God alles, en het heeft het recht ook verworven, om ook op grond van zijn als mensch volbrachte lijden de hand te leggen aan het rad der historie.

Daarom kan ook dadelijk na die zegelopening door het Lam de „zwangere“ historie worden verlost. Meteen sterven de vier paarden, lang weerhouden, over de wereld. En daarin overwint het Lam en is meteen de eerste ruitert uitgegaan ter absolute overwinning. De God van den hemel laat deze paarden uitgaan, niet vier kanten uit³⁾, doch in één rij: het wordt een wereld-invasie, in rechte colonne, recht-toe-recht-aan. De „impasse“ is weg!

Deze ter „overwinning“ geleide marsch-colonne van Gods executieve, en daarom consummatie-brengende schiffings- en verdervings-macht komt dus „van bóven“. Het decisie, den wereldtoest tot rijping brengende wereldgebeuren gaat van den hemel uit, en wordt door den bevoegden Verbreker van de zegelen van het „boek“, in diens qualiteit van Gods Medeweter-Medewerker, en bij de Rechtbank toegelaten Kerl-Paraleet, en dus in laatste instantie door God zelf beheerscht. Laat oorlog, hongers, swaard en dood de aarde beroeren, wát ook die ontbindende machten kunnen doen, het is ten slotte alles onderworpen aan de transcendente macht van den hemel, en gekoppeld aan den pentecostalen uitgang van het evangelie, openingsacte van het duizendjarig Rijk, 20:1-6, in den somberen en toch vroólijken stoet heeft hij, die vooropgaat⁴⁾, de leiding; en omdat hij den kranen der victorie draagt, is de stoet, hoewel honger, swaard, dood erin meekomen, toch niet „somer“; — wél horribel, in den zin, waarin Calvijn dat woord gebruikt, lettend op den inhoud van „het boekje“ als decreten-inhoud. De ruiters, die volgen, kunnen immers slechts daarheen gaan, waar de eerste, die vooropgaat, hen heenleidt.

Het is een troost, dit te mogen weten. Onze hoogste Profeet, en eenige Priester en eeuwige Koning is Gods Medeweter — en Medewerker; de zwijgende God spreekt en handelt door onzen Immanuel, God en mensch in één Persoon.

³⁾ Vgl. Zach. 6, over welks tekst Charles uitvoerig schrijft, 162/3, noot.

⁴⁾ „Vooropgaan“. — het verloop-in-tijd (door tussen-tredende handelingen nog eens nadrukkelijk als zoodanig gemarkeerd) van de succesieve verbreking der zegelen geeft althans in het kader van het visioen den indruk, dat de eerstkomende ruitert metterdaad „vooropgaat“, denk weer aan het verschil met Zach. 6.

„Offermaal“

We komen nog even terug op onze opmerking inzake de eerste promotie te Kampen, Oudestraat 6, en op wat prof. Berkouwer daartegen inbracht, het fijne puntje veronachtzaamde.

Hoe verkeerd het was, juist dat „fijne puntje“ totaal links te laten liggen, kan blijken uit het feit, dat in z'n kring anderen direct er op ingaan, en, gegeven de applausstemming, die bij promotie-nummer één past, verklaren: zoo is het dus, in de synodoc, kerkbode van de classis Gorinchem schrijft ds J. v. d. Berg (Ottoland):

„Het onderwerp van Dr Zielhuis' proefschrift (Het offermaal in het heidendom en in de Heilige Schrift) lag op een door de Gereformeerde theologie nog vrijwel niet ontgonnen terrein: dat van de verklaring der religieuze verschijningsvormen. Juist op dit gebied dreigt zo spoedig het gevaar dat puur-menselijke inzichten en doorzichten het uitzicht op Gods Openbaring verduistert. Daarom is het van Dr Zielhuis zulk een grote verdienste dat hij bij zijn onderzoek zich slechts door één norm heeft laten leiden: die der Heilige Schrift. Dit stelde hem in staat, helder en scherp het onderscheid te doen zien tussen het heidense offermaal en het „offermaal“ der Kerk, het Avondmaal. Zo is zijn proefschrift een boeiende studie geworden, die theolo-

gisch verrassende perspectieven opent en die tevens van actueel belang is voor wie op het Zendingsveld met de vragen rondom het offermaal te doen krijgen.“

Tot zoover het citaat.

Balans: een zwenking in de richting van de phaenomenologie, die niettemin als wetenschap om haar methode altijd verwerpelijk is. En voorts: — een met huid en haar slikken van de theorie van het avondmaal als offermaal. Dat wordt dan gedaan onder de opmerkelijke verzekering, dat dit onderwerp ligt „op een door de gereformeerde theologie nog vrijwel niet ontgonnen terrein“.

Je moet maar durven. Vooral in de buurt van Noordeloos (vlak bij Ottoland) waar in 1944 de classische menschen bij heele getallen omgevallen zijn, toen ze een candidaat, die de gereformeerde sacramentsbeschouwing leerde (‘t was in 1944!) op bevel van een synode, geleid door misverstandten inzake art. 35 der confessie (zie de brieven van prof. Grosheide) den preekstoel van Noordeloos moesten ontzeggen. Wat weten deze classici leiders eigenlijk van de sacramentsleer? „Nog vrijwel niet ontgonnen terrein“? Hoe komt men erbij? De kwestie van Christus' tegenwoordigheid, en van onze deelgenootschap aan Christus in 't Avondmaal is een brandende kwestie geweest tusschen Rome-Luther-Calvijn; en de Catechismus draagt er de sporen van: vleesch van zijn vleesch, been van zijn gebeente. Daar liggen dikke folianten achter dat ééne zinnetje. En het is van rechts en van links afgeschermd tegen misverstandten — juist door Calvijn.

Vooral die bittere sacramentsstrijd heeft geleid tot de scherpe conclusie: het avondmaal geen offermaal.

Laat Berkouwer nu maar weer boos worden, — wij zullen het toch verkondigen en het is een bitter ding, dat een kerk, die om de onjuiste sacramentsbeschouwing van Grosheide (niet op de hoogte met art. 35 Confessie) een candidaat weert die zich houdt aan wat „er staat“, later, ook al weer, omdat het zoo de mode is geworden, jubelzangen aanheft (nog wel in de classis, die het treurspel beleefd heeft) wanneer een andere professor dissertatie nummer één laat opvullen met een verloochening van de behaalde winst op een door en door ontgonnen terrein der gereformeerde theologie. Men kan genoeg kerkbodeartikel-tjes krijgen in den toon van: wat gaat het toch allemaal prachtig! — maar men heeft het mis. En dat men nog steeds niet over 1944 boete doet, en dat men daar kwaad wordt, als men van onzen kant zegt: dat is Calvijn niet meer, dat maakt de afstanden alleen maar grooter.

K. S.

„Voor het laatst: „Ezau“

We kregen nog een brief inzake „Ezau“ (Hebr. 12:17, zie enkele voorgaande nummers). Schrijver heeft bezwaren tegen de opvatting van dhr D. Holwerda. We zullen, contact op prijs stellende, antwoorden, maar sluiten meteen de discussie, voordat er nieuwe brieven komen.

Onze correspondent haalt een hebreuwsche vertaling van het N.T. aan. Daar staat, de Ezau geen „maagom litjoebah“ vond; en nu zegt onze briefschrijver: maagom is plaats; het andere woord beteekent: van bekeering; ergo: die hebr. vertaling is het niet eens met de opvatting van dhr D. H. Maar: a) natuurlijk is ook die vertaling slechts een poging; b) het tweede hebr. woord kan ook beteekenen: antwoord. Gesenius-Robinson, wijst op Job 34:36; 21:34. In de eerste plaats is sprake van „tegen God antwoorden“, tegen God „een grooten mond opzetten“ (Canisius-vertaling). Dat is heelemaal geen „bekeering“ dus. En in de tweede plaats wordt gezegd:

„Wat is uw vertroosting dus schraal, Uw antwoord anders dan leugen“.

Daar kan dus ook het hebr. woord bedoeld zijn precies zoals de heer Holwerda het wou opgevat zien: antwoord. Ezau zoekt wanhopig, maar hij vindt geen antwoord; ze laten hem loopen, zijn vader komt niet tot andere gedachten. Ezau vond geen plaats van een „ vertroosting“, van een antwoord op zijn bittere klachten: heeft vader niet nog een zegen? Precies zoo Gesenius-Buhl.

Mijn correspondent zegt, dat volgens Gesenius het bedoeld woord beteekent: terugkeer. Hij heeft dus Gesenius nagezien. Maar heeft hij op de betekenis „antwoord“ niet gelet? En wat „terugkeer“ betreft; het woord komt in het O.T. geen enkelen keer voor in den zin van berouw, of bekeering, al is elders ook dié betekenis mogelijk (b.v. Jona 8, a. h. slot).

Het hebr. lexicon van Coccejus redeneert precies zoo als Gesenius.

Later nog wat; niet te veel ineens.

K. S.

„Nogmaals: de meening van Ds J. Bosch

Van ds J. Bosch te Ermelo ontvingen we nóg een ingezonden stuk. Hier is het begin:

Hooggeachte Redactie,

Het zou ondankbaar zijn, niet te erkennen dat u alle aandacht hebt geschonken aan de opmerkingen die ik maakte naar aanleiding van het oordeel uwerzijds over de behandeling van het bekende bezwaarschrift van Bedum A door de Synode van 1896.

Met belangstelling heb ik van uw betoog kennis genomen; met name van uw verklaringen aangaande de houding door u tegen de constructies van K. aangenomen.

Het zij mij vergund nog een enkel woord te mogen zeggen. Ik hoop zooveel mogelijk te kortheld te betrachten en zal mij daarom tot enkele punten beperken, die mij toetschijnen nadere belichting te verdienen.

Ik begin met mijn voldoening uit te spreken over uw stellig getuigenis, dat de Kerk het recht en den plicht heeft haar Belijdenis te handhaven, en dies te verdedigen en te beschermen. Concreet gesproken is U het dus met mij eens, dat in 1896 de Synode van Middelburg het scholastieke gedachtersysteem van K. had mogen en moeten afwijzen, als in strijd met de Belijdenis der Kerk.

Tot zoover voorloopig ds J. Bosch.

De laatste conclusie is uit mijn woorden niet af te lei-

den. Een synode moet geen gedachten-systeem afwijzen. Dat kan ze niet, dat mag ze niet. Een kerkelijke vergadering heeft een systeem niet door, en ze is geen filosofiecollege. Ze heeft Cartesius' gedachtersysteem niet afgewezen, al heeft ze de Cartesianen op punten aangepakt. Ze heeft ook het Remonstrantsche gedachtersysteem niet aangepakt, al heeft ze wel bepaalde stellingen van de Remonstranten veroordeeld. Zoo had Middelburg gelijk. Kuyper's gedachtersysteem niet aan te pakken, al had Bedum op een andere manier kunnen verlangen, dat langs den geordenden weg bepaalde stellingen werden besproken en afgewezen. Daarover (die andere manier) sprak ik al eerder; het bleef verder liggen in deze vriendschappelijke discussie met ds J. Bosch.

We meenden, dat ds Bosch met zijn 2e stuk klaar was. Nu dit niet zoo blijkt te zijn, zullen we de rest bewaren voor een volgend nummer.

K. S.

„Emigranten van de „Johan van Oldenbarneveldt“

Deze emigranten maakten op de boot kennis met een drukwerk, verzonden door „Deputaten van de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland voor de Emigratie“ (blijkbaar synodocratisch). In dat stuk werd hun o.a. het volgende verteld:

„Het doet ons genoegen U te kunnen mededelen, dat Ds J. F. H. van der Bom van Groningen met U meereist als geestelijk verzorger van de Protestantse Emigranten aan boord van de „Johan van Oldenbarneveldt“. Hij emigreert evenal U. Da van der Bom is op weg naar Sydney, waar hij predikant wordt van de Free Presbyterian Church en daar zal hij in het bijzonder belast zijn met de geestelijke verzorging van Hollandse Emigranten“.

Vraag: Wie kan ds v. d. Bom aanwijzen tot verzorger van „de“ Protestantse emigranten? Niemand.

Voorts lezen we:

„De Anglicaanse kerken hebben een heel andere vorm van eredienst dan wij in Nederland gewoon zijn. Wie dit voor het eerst meemaakt, krijgt door de strenge liturgie een min of meer Roomse indruk, maar er zijn ook in de Anglicaanse kerken nog tal van predikanten die het Evangelie van Jezus Christus prediken.“

De Baptisten hebben een andere doopsbeschouwing dan de meeste Protestanten in Nederland, maar er zijn onder de Baptisten zeer veel rechtzinnige predikanten. (Wel zoo; en in Nederland ben je ketter, als je 1905 niet aanvaardt, K. S.).

„Natuurlijk moet men in de eerste plaats zoeken naar de kerk, waar prediking en eredienst het meest aansluiten bij wat men in Nederland gewoon was. Voor de Ned. Herv. emigranten zal dit in vele gevallen zijn de grote Presbyteriaanse kerk. Deze kerk heeft een speciale immigratie-agent aangesteld.“

Rev. J. P. Chalmor, Assembly Hall, 156 Collins Str., Melbourne, die de emigranten gaarne zoveel mogelijk zal helpen en inlichten.

Het is met de Presbyteriaanse Kerk in Australië echter als met de Ned. Herv. Kerk in Nederland. Er zijn verschillende richtingen en naast orthodoxe vindt men ook min of meer vrijzinnige predikanten.

Daarom zullen de leden van de verschillende Gereformeerde Kerken zich beter thuis voelen bij de Free Presbyterian Church of de Reformed Presbyterian Church“.

Dit alles vertellen de synodocratische deputaten. Zij geven voor Nieuw Zeeland adressen van rechtzinnige Presbyterian en Baptist predikanten. De rechtzinnigheid is dus over de grens een andere grootheid dan binnen de grenzen.

Overigens: men ziet al weer: emigreeren beteekent heel vaak: de kinderen blootstellen aan gevaren, waarvan de ouderen zich vóór het vertrek nauwelijks een denkbeeld kunnen vormen.

K. S.

JEUGDLEVEN

Congressen

HET JEUGDCONGRES TE VAALS (L.).

De Afdeling Noord-Brabant-Limburg van den Ned. Bond van (vrijgem.) Jongelingsverenigingen op Geref. Grondslag, organiseert van 13 tot en met 17 Augustus D.V. een 4-daagsch jeugdcongres in het kasteel „Vaalsbroek“ te Vaals in Zuid-Limburg.

Op dit congres worden jongens en meisjes uit het gehele land verwacht.

Alhoewel nog geen nadere bijzonderheden over het programma kunnen worden bekendgemaakt, kunnen we echter nu reeds zeggen dat dit iets goeds belooft te worden.

De deelnemersprijs is nog niet precies bekend, maar dit zal ongeveer 16 gulden per persoon bedragen.

En wat de omgeving van Vaals betreft: in één woord schitterend! Het kasteel is gelegen in de nabijheid van de Belgische grens en het bekende „drielanden punt“ (België, Duitsland en Nederland) oftewel Neerlands hoogste top! Het is gelegen temidden van de zoo mooie Limburgsche bergen en bosschen.

Voor degenen, die per fiets willen komen, zullen we zorgen voor logies in Den Bosch, Eindhoven, Treebeek en Maastricht, zoodat men al tijdig van huis kan gaan.

Daar het aantal plaatsen beperkt is, moet men zich zoo vlug mogelijk aanmelden, vooral daar er reeds voor dit congres groote belangstelling bestaat.

Aanmeldingen kunnen worden ingezonden aan dhr J. S. van Helden, Postbus 133 te Heerlen, onder vermelding van naam, voornaam, geslacht, leeftijd, etc.

JONGENS EN MEISJES, OPGELET!

Dit is voor jullie direct van beteekenis. Van 9—13 Juli wordt er D.V. in het Conferentieoord „De Hazelaar“ te Schoorl een jeugdcongres gehouden door de Afd. Noord-Holland van den Ned. Bond van J.V. op G.G.

Kennen jullie Schoorl?